

Sygn. akt III AUa 647/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2017 r. w Szczecinie

sprawy T. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o rozliczenie świadczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 1428/15

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt: III AUa 647/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją ostateczną z 12.10.2015 r. przyznał T. Z. prawo do emerytury i ustalił jej wysokość, oraz stwierdził do potrącenia kwotę zł wynikającą z nadpłaty emerytury zaliczkowej, przyznanej decyzją z 2013 r.

T. Z. w odwołaniu wniósł o zwolnienie od obowiązku zwrotu na rzecz organu rentowego kwoty nadpłaconej. Podkreślił, że nie miał świadomości, że przyznane zaliczkowo świadczenie emerytalne jest wypłacane w zawyżonej wysokości.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że podstawą prawną żądania zwrotu jest przepis art. 138 ust. 1, 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Natomiast nadpłata emerytury jest wynikiem błędu pracownika ZUS,

który w 2013 r. przy obliczaniu emerytury zaliczkowej błędnie wprowadził zarobki ubezpieczonego za 1998 r., przez co zawyżył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do 205,55 %.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 14 czerwca 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że T. Z. nie jest zobowiązany do zwrotu kwoty 37.031,13 zł tytułem nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 października 2015 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w październiku 2006 r. T. Z. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Decyzją z 28 sierpnia 2008 r. ZUS ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy, do obliczenia w.w.p.w. kapitału przyjmując wynagrodzenia powoda z 20 lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia, w przedziale 1968- 1997. Wynagrodzenie powoda za cały 1998 r. wyniosło łącznie 15.061,86 zł. W wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 1 sierpnia 2013 r. przyznał T. Z. zaliczkę na poczet do emerytury, poczynając od 1 stycznia 2012 r. Do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenia z kolejnych 10 lat kalendarzowych, tj. 1992 – 2001. Stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za poszczególne lata wahał się od 90 % do 157 %, natomiast za rok 1998 wyniósł 1.012,61%, ponieważ do systemu komputerowego ZUS wprowadzono zarobki T. Z. w kwocie 150.614,86 zł (zamiast 15.061,86 zł); w.w.p.w. ustalono na 205,55 %. Decyzją z 12.10.2015 r. ostatecznie przyznano prawo do emerytury. W trakcie ustalania prawa wykryto błąd co do zarobków za 1998 r.; w.w.p.w. prawidłowo ustalony za te same lata winien wynosić 139,46 %. Skutkiem powyższego organ rentowy stwierdził, że za okres od stycznia 2012 do października 2015 wypłacał zawyżone świadczenie emerytalne, a nadpłata z tego tytułu wynosi łącznie 37.031,13zł.

Sąd okręgowy uznał zasadność odwołania i nie zgodził się z organem, że art. 138 ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi prawidłową podstawę żądania zwrotu różnicy pomiędzy emeryturą należną a w rzeczywistości wypłaconą. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia. W sprawie nie zachodzi żaden ze wskazanych wyżej przypadków – ubezpieczony nie był pouczany przez ZUS, że prawo do emerytury przysługuje mu w innej, niższej kwocie, nie można ubezpieczonemu zarzucić próby czy wręcz wprowadzenia organu rentowego w błąd.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 139 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2004, Nr 39 poz. 353 ze zm.) przez przyjęcie, że ubezpieczony nie jest zobowiązany do zwrotu pobranej na poczet emerytury zaliczki. Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest zasadna.

W ocenie sądu apelacyjnego zaskarżony wyrok jest nieprawidłowy, ponieważ sąd pierwszej instancji nie zastosował w sprawie obowiązujących przepisów prawa. Sąd okręgowy odwołał się bowiem do art. 138 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 1998 nr 162 poz. 1118 ze zm.), gdy tymczasem w sprawie przepis ten nie miał zastosowania. Natomiast jako podstawę prawną rozstrzygnięcia należało powołać art. 139 ust. 1 ustawy, który stanowi, że ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, m.in. świadczenia wypłacane w kwocie zaliczkowej. Z powyższej regulacji wynika zatem, że w sytuacji, gdy ubezpieczony pobrał świadczenie w kwocie zaliczkowej, ulegają potrąceniu należności, które zostały wypłacone w zawyżonej kwocie po ostatecznym rozliczeniu świadczenia. Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie. Przy wydawaniu decyzji ostatecznej z 12 października 2015 r. ustalono bowiem, że przy obliczaniu emerytury zaliczkowej, zarobki ubezpieczonego T. Z. za rok 1998 wprowadzono w

zawyżonej wysokości. Organ rentowy stwierdził, że za okres od stycznia 2012 r. do października 2015 r. wypłacał ubezpieczonemu świadczenie emerytalne w zawyżonej wysokości, wskutek czego powstała nadpłata wynosząca łącznie 37.031,13 zł, która w myśl art. 139 ust. 1 ustawy może zostać potrącona ze świadczeń bieżących.

Sąd apelacyjny stwierdza, że jakkolwiek w zaistniałej sytuacji ubezpieczony nie ponosi winy za nieprawidłowe ustalenie wysokości świadczenia, bowiem błąd organu rentowego jest ewidentny, to na gruncie powołanej wyżej regulacji okoliczność ta jest obojętna prawnie. Dyspozycja z art. 139 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest jasna i nie pozostawia żadnych wątpliwości interpretacyjnych – w każdym przypadku wypłaty świadczeń w kwocie zaliczkowej dopuszcza się potrącenie w przypadku ich nadpłaty ze świadczeń bieżących. Taki stan zaistniał w sprawie.

Mając na względzie przedstawioną argumentację, sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekając co do istoty sprawy, oddalił odwołanie.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko